

Notulen bijeenkomst WEG 2 maart 2016

Inhoudsopgave

[Overzicht van de leden](#)

[Aanwezigen](#)

[Afwezigen](#)

[Afwezig zonder afmelding](#)

[Agendapunten voor de vergadering](#)

[Welkom, huishoudelijk mededelingen](#)

[Voorstellen nieuwe leden](#)

[Positie WEG in politiek veld](#)

[Aangepast advies knoppen en links](#)

[Rondje langs de velden](#)

[Rondvraag](#)

Overzicht van de leden

Aanwezigen

Alexander Fase (voorzitter) (AF)

Bram Duvigneau (BD)

Jeroen Hulscher (JH)

Jules Ernst (JE)

Raph de Rooij (persoonlijke titel)

Wilco Fiers (WF)

Kim de Willigen (KW)

Gerrit Berkouwer (GB)

Frank Schaap (FS)

Jake Abma (JA)

Mariepaoline Hollman (MH)

Afwezigen

Simon Besters (SB)

Eddy Dekkers (ED)

Michèlle van Vlerken (MV)

Marijke van Grafhorst (MG)

Wendy Hendricksen (WH)

Ric van Westhreenen (RW)

Edwin Witlox (EW)

Afwezig zonder afmelding

Wiep Hamstra (WH)

Agendapunten voor de vergadering

1. Welkom, huishoudelijke mededelingen
2. Voorstellen nieuwe leden
3. Positie WEG in politiek veld
4. Aangepast advies knoppen en links
5. Rondje langs de velden
6. Rondvraag

Welkom, huishoudelijk mededelingen

Frank Schaap heeft twee mededelingen.

1) Er is een update geweest voor het advies Knoppen en Links, waarbij zijn vraag is of het kan worden aangepast op de website. Secretaris geeft aan dat het aangeleverde document nog bijgewerkte aanpassingen bevatte, waardoor onduidelijk was of het stuk definitief was. Frank Schaap geeft aan dat dit het geval is. Secretaris geeft aan het stuk te vervangen op de website. 2) Tweede medeling: Frank werkt per 1 april voor EZ Company, de bouwer van Drupal voor Gemeenten. Zijn rol in de WEG is besproken met EZ Company, en zij ondersteunen zijn deelname aan de WEG.

Alexander Fase geeft aan dat er klachten zijn binnengekomen over de ontoegankelijkheid van gepubliceerde documenten op de website. Zijn verzoek is om ingezonden stukken zoals pdf- of Word-documenten altijd op toegankelijke wijze aan te leveren.

Alexander Fase geeft aan dat er na de vorige vergadering was aangegeven stukken aan te leveren door onder andere Marijke van Grafhorst en Frank Schaap. Marijke heeft hierover een mail verstuurd en heeft aangegeven dit alsnog te doen, Frank was druk met zijn transitie naar EZ Company. Alexander Fase geeft aan dat we hier rekening mee houden in de aanloop naar nieuwe vergaderingen, en Logius hoort graag wanneer e.e.a. wel of niet lukt in verband met voorbereiden van de agenda.

Iacobien wil nog een opmerking plaatsen, met betrekking tot de vraag omtrent de personen die naar de NEN-bijeenkomst zouden gaan. Ze geeft aan dat dit in haar herinnering na de rondvraag bij het inpakken van tassen was, maar Jeroen Hulscher benadrukt dat dit bij de rondvraag was. Iacobien benoemt het wantrouwen, waarna Alexander aangeeft dat het onderwerp ook gekenmerkt is door wantrouwen, en we daar met elkaar rekening mee moeten houden.

Alexander Fase vraagt aan Jake Abma of hij bij zijn aanmelding deze discussies op zijn radar had, waarbij Jake lachend bevestigt. Alexander Fase vraagt hierna hoe dit werkt bij de ING; krijgt de ING klachten met betrekking tot de toegankelijkheid. Jake geeft aan dat er wel klachten binnendruppelen, maar eigenlijk te weinig. Ze lossen dit op door samen te werken met de Oogvereniging of organisaties gericht op ouderen.

Raph de Rooij geeft tenslotte aan dat in de vorige notulen melding werd gemaakt van het verzoek het bestand van het Toepassingskader te delen. In zijn beleving staat dat punt op 'done'.

Voorstellen nieuwe leden

Jake Abma stelt zich voor: Heeft een achtergrond als ontwerper, die gegroeid is naar UX. Op dit moment werkt hij bij de ING, als lead Toegankelijkheid. Hij heeft hier gewerkt aan een styleguide die consequent groeit en leeft, met een sterke focus op UX en toegankelijkheid. Deze styleguide wordt na lange tijd nationaal te zijn gebruikt nu internationaal uitgerold. Per 1 maart 2016 heeft hij een officieel accessibility team binnen ING Nederland. Hierin zoekt hij 5 mensen met een beperking om het team te vormen. Werkt sinds samen met Gareth Ford Williams (BBC) om de valkuilen die ze bij de BBC hebben ervaren te voorkomen bij de ING.

Alexander Fase vraagt of hij de enige is in de Nederlandse bankenwereld. Hij geeft aan dat het slecht gesteld is met de toegankelijk van banken; de resultaten van diverse tests zijn bedroevend. Gerrit vraagt hoe hij de WEG op het spoor is gekomen. Jeroen Hulscher geeft aan dat hij Jake heeft benaderd naar aanleiding van het contact rondom 'Accessible Foods' vorig jaar.

Alexander vraagt Jake wat hij verwacht van de WEG. Jake wil zijn kennis en praktijkervaring inbrengen, en kennis opnemen en mee terug te nemen naar zijn werkvloer. Hij geeft aan dat zoiets als het toepassingskader kan helpen binnen de ING, mits vertaald in het Engels.

Jeroen geeft aan dat er van versie 1.0 een Engelse vertaling is.

Jake geeft aan dat de ING op dit moment samenwerkt met Stichting Accessibility (Ron en Martijn) om de ING toegankelijker te maken.

Mariepaoline Hollman stelt zich voor. Zij is reeds 13 jaar webredacteur bij de gemeente Schijndel. Heeft Nederlands gestudeerd, en voor haar webtijd voor uitgeverijen gewerkt. In 2005 zijn zij met een nieuwe leverancier aan de slag gegaan met toegankelijkheid. Altijd ieder jaar getoetst, en dit is eigenlijk het eerste jaar dat zij niet voldoen. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe website. Ze geeft aan vooral kennis te hebben over de contentkant, en benadrukt dat haar HTML-kennis summier is.

Alexander heet Jake en Mariepauline nogmaals Welkom. Geeft daarna het woord aan Raph de Rooij. Raph geeft aan niet langer professioneel bezig te zijn met Webrichtlijnen, en zit er tijdens de vergadering in zijn vrije tijd bij. Is 2 weken geleden afgestudeerd op Compliancy Management.

Iacobien Riezebosch geeft aan dat Eva Westerhoff zich zou hebben aangemeld. Alexander noch secretaris heeft deze aanmelding ontvangen. Alexander noemt webrichtlijnen@logius.nl als primaire kanaal voor aanmeldingen, en vraagt Iacobien door te geven dat Eva of zich nogmaals kan aanmelden.

Positie WEG in politiek veld

Zie punt 1: dit kwam eerder aan de orde dan volgens de agenda was gepland.

Aangepast advies knoppen en links

Alexander geeft aan dat er een nieuwe versie is aangeleverd van het Advies Knoppen en Links, en vraagt Frank en/of Wilco dit toe te lichten. Jeroen Hulscher plaatst ter plekke de laatste versie online omdat nog niet helder was of de laatste versie geaccordeerd was door zowel Frank als Wilco.

Alexander vraagt zich hardop af hoe we dergelijke wijzigingen kunnen documenteren. Op dit moment is er een losse site, en binnen enkele weken is er een nieuwe website waar deze informatie centraal wordt opgeslagen. Alexander geeft aan dat er moet worden nagedacht over een manier waarop de informatie makkelijk doorzoekbaar is. Raph stelt voor het te koppelen aan specifieke succescriteria indien mogelijk, maar dit wordt niet bekrachtigd door overige leden.

Alexander geeft aan dat Marijke van Grafhorst er niet bij is, maar hij zich afvraagt hoe Drempelvrij de stukken deelt. Iacobien geeft aan dat zij dit niet naspeurbaar aanbieden, maar de WEG daar ook niets mee te maken heeft. Jules Ernst geeft aan dat het er vooral om gaat dat gebruikers nu op meerdere plekken informatie kunnen nazoeken, en dat niet wenselijk is. Frank Schaap geeft aan dat dit alleen van belang is als er iets met het advies gedaan wordt. Indien BZK het advies overneemt, benadrukt Gerrit Berkouwer.

Frank Schaap geeft aan dat het eigenlijk ging om het advies Knoppen en Links, en vraagt of Wilco het wil toelichten. Wilco legt uit dat de tekst is aangepast zodat het antwoord geeft op de vraag van in dit geval de SIM groep, en niet op de techniek. Er is overleg geweest over terminologie, zoals de definitie van het woord Knop. Ze hebben de vraag geïnterpreteerd als 'Wat is de reden dat deze link een bepaalde representatie heeft?'

Het is in de betreffende situatie belangrijk dat de knop aandacht trekt, maar heeft daarmee heel duidelijk niet de presentatie van een knop. Behalve dat het wellicht lijkt op een ander element op de pagina dat wel een knop is.

Jake Abma vraagt hoe deze processen er normaal gesproken uit zien. In dit document is heel specifiek ingegaan op een bepaalde situatie. Hij stelt voor een algemener antwoord te formuleren waarbij wordt aangegeven dat de eigenaar van een website vrij is een vorm te kiezen zolang de vormgeving van links en knoppen maar niet door elkaar worden gebruikt. Frank geeft aan dat in zijn beleving dat ook de conclusie van het advies is. Iacobien voegt toe dat het niet alleen over gaat over opmaak, maar ook over labelling.

Alexander concludeert dat de vraag van SIM Groep beantwoord is, dat de prioriteit heeft gehad, en we nu moeten kijken naar juiste publicatie van het stuk. Er moet voor technische vraagstukken een mandaat van Min. BZK komen, zodat we dit goed kunnen publiceren. Wilco stelt voor dit soort antwoorden op te nemen in het toepassingskader, waarbij Jake aangeeft dat dergelijke teksten zonder duidelijke context moeilijk te interpreteren zijn. Daarom stelt hij voor een algemener antwoord te formuleren, zodat het een werkbaar stuk oplevert voor gebruikers. Dat moet immers het doel zijn in zijn beleving.

Iacobien geeft aan dat we moeten voorkomen dat een te concreet antwoord leidend wordt ten opzichte van de norm; het is een aanvullend advies en niet persé een afkeurbare situatie. Raph noemt daarom in navolging van Wilco het toepassingskader als mogelijkheid. Alexander vraagt zich hardop af of we aan de norm sleutelen, of we aanvullend op de norm werken. Zowel Raph als Iacobien antwoorden dat er vooral een spotlight wordt gezet op een goede wijze voor toepassing. Wilco Fiers geeft aan dat Advisory Techniques verder gaan dan wat vereist is voor het behalen van een succescriterium. Raph noemt het 'een aanbeveling'. Alexander geeft aan het scherp te willen stellen: worden er toevoegingen gedaan aan de norm? Raph geeft aan dat dit niet het geval is.

Jake stelt dat de toegevoegde waarde van een goed advies voor de praktijk groot is. Bram Duvigneau stelt dat het bestaande antwoord al goed was, dat hij door late aanlevering het nieuwe stuk niet heeft kunnen lezen maar het in zijn beleving nog steeds een afdoende antwoord is. Frank Schaap begrijpt echter dat Jake Abma probeert het antwoord zo concreet en expliciet mogelijk te maken. Die worsteling ziet hij vaker rondom Webrichtlijnen. Hij begrijpt de vraag van Jake Abma heel goed, maar vindt dat we dat met Webrichtlijnen niet altijd kunnen afdwingen.

Alexander Fase wil proberen dit advies af te ronden, en stelt voor het nog iets aan te scherper en explicieter te stellen. Frank Schaap doet binnen 2 weken (voor 16 maart) een tekstvoorstel. Indien voor 16 maart geen gewijzigd document is aangeleverd, is het huidige document het voorstel aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Rondje langs de velden

Alexander stelt voor te beginnen bij Frank Schaap, en vraagt Frank zijn onderwerp rondom zaaksystemen toe te lichten.

Frank Schaap: Nu men ook pdf-documenten toegankelijk moet aanbieden, merk je dat er iemand aan de slag gaat in Word, en vervolgens allerlei zaken toevoegt aan een document, inclusief de gekste kaarten. Via de besluitvorming moet het online, en ineens staat een ontoegankelijk document in het RIS. Bij de eerste aanslag in Word gaat het fout, en wat je nu ziet is dat waar vanuit de voorkant nog enige regie was, nu het zwaartepunt is komen te liggen bij achterliggende systemen. En waar we bij webbouwers te maken hebben met mensen die enigszins weten waar Webrichtlijnen over gaat, is dat bij leveranciers van zaaksystemen doorgaans in dat geheel niet aan de orde. We krijgen allemaal nieuwe silo's, waar aan de voorkant toegankelijkheidsproblemen ontstaan.

Raph de Rooij voegt hier aan toe dat dit eind jaren '90 ook al eens gebeurde.

Frank: de organisaties denken goed bezig te zijn, lean, innovatief en automatiserend,, maar op basis daarvan wordt iets gekozen wat gigantische problemen aan de voorkant veroorzaakt.

Mariepauline noemt het voorbeeld van collega's die heel trots zijn dat het een PDF-A is, zonder dat men weet of het echt een toegankelijk document is.

Frank noemt voorbeelden van ondertekende en daarna ingescande documenten, waarbij alleen OCR nog kan helpen. Hij stelt dat indien we dit vandaag zouden verbieden, we nog zeker 5 á 10 jaar te maken met de nasleep van deze ontwikkeling

Alexander Fase stelt voor dit als waarneming terug te geven aan BZK, waar de focus nu ligt op leveranciers. maar niet op deze doelgroep. Raph voegt hieraan toe dat met de wetgeving van Europa een behoorlijke bedreiging van toegankelijkheid vormt.

Frank Schaap zegt gekscherend zijn belofte van de vorige vergadering, namelijk het aanleveren van een A4 met de probleemstelling, nu na te komen.

Raph de Rooij: geen onderwerpen

Iacobien Riezebosch: Is in Rome geweest bij de NEN, waarbij NEN terugkoppeling zal doen aan de eerder betrokken personen. Daarnaast wil Iacobien aangeven dat ze samen met Bram de website toegankelijkheidskalender.nl (BETA) is gestart. Op deze website willen zij niet-commerciële belangrijke data samenbrengen zoals webinars, AO's, CSUN etc. Open uitnodiging aan alle WEG-leden om zaken toe te voegen aan deze website. Gaat om neutrale overview van de informatiestromen rondom toegankelijkheid. Tevens geven zij aan dat de website nog niet toegankelijk is, waar aan gewerkt wordt.

Mariepauline Hollman: geen onderwerpen

Bram Duvigneau: Geen onderwerpen

Kim de Willigen: Zoals iedereen weet is Centric gestopt met inspecties. Bram vraagt aan Kim of Centric nog wel actief is rondom webrichtlijnen, en ze geeft aan dat dit het geval is, maar dat Centric dit nog kenbaar moet maken aan de markt.

Gerrit Berkouwer: Geen onderwerpen

Jeroen Hulscher: Geen onderwerpen

Alexander Fase: Er zijn kamervragen gesteld over de toegankelijkheid van MijnOverheid.nl. Zij hebben een certificaat van Drempelvrij, doen twee keer per jaar een paneltest met behulp van de Oogvereniging. Ze doen er dus veel aan, lijken een deugdelijk proces te hebben ingericht, en nog is het niet afdoende. Wat betekent dit eigenlijk?

Jeroen Hulscher vraagt wie de kamervragen heeft gesteld, en Alexander geeft aan dat het schijnt dat dit vanuit de Oogvereniging komt.

Iacobien geeft aan lid te zijn van de stuurgroep DigiWijs, en heeft geen weet van deze kamervragen vanuit de Oogvereniging.

Alexander vindt het erg verwarrend als ondanks al deze maatregelen de situatie niet afdoende is. Iacobien geeft aan dat het niet getuigt van procesborging.

Alexander: Een jaarlijkse inspectie wordt beschouwd als afdoende, en daarnaast hebben zij twee keer per jaar een panel op bezoek. Dit lijkt een systeemvraag, en los van updates van een website; er zullen altijd issues gevonden worden.

Raph benadrukt dat een handmatige inspectie een mogelijk middel is, maar niet heiligmakend, en refereert aan de ontoegankelijke pdf-documenten namens de belastingdienst, en oppert dat het belangrijk is om te weten hoe het proces eruit ziet bij aanlevering van pdf-documenten.

Er wordt gevraagd of de inspectie ook betrekking heeft op het gedeelte voorbij de DigiD inlog. Alexander geeft aan dat de kamervraag lijkt te gaan over een ontoegankelijke menustructuur, wat dus los zou staan van wel of niet ingelogd zijn.

Frank Schaap: Als jij het logo op je homepage zet, dan wekt dat de indruk dat je volledige site toegankelijk is. Ik zou het kwalijk vinden als blijkt dat het waarmerk alleen betrekking heeft op alles voor de inlog, en alles achter de inlog buiten beschouwing laat.

Alexander Fase vraagt zich in algemene zin af: is de huidige methodologie afdoende voor de komende jaren?

Jules Ernst: Nee, er zitten gaten in.

Raph de Rooij: Nee, het gaat om assurance: heeft de betreffende organisatie voldoende gedaan om te voldoen aan.

Jake Abma: Wat ik begrijp uit de vraag is het volgende; er zitten allerlei randvoorwaarden aan een logo, en er zijn tegelijkertijd ook altijd mogelijkheden tot uitzonderingen, en WCAG is ook niet heiligmakend. Je hebt altijd de kans dat er reacties komen uit de markt. Dat is toch positief?

Bram: Mijnoverheid heeft nu een logo van het waarmerk, en dat logo is niet eens toegankelijk. Het bevat geen alt-tekst en verwijst naar een overzichtspagina.

Wilco Fiers benadrukt dat de Oogvereniging in zijn beleving dit niet op basis van één klacht zal hebben ingediend. Maar hoe verhoudt zich dat tot de mogelijkheid dat iedere burger straks naar de rechter kan stappen, vraagt Alexander zich af. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat een organisatie straks voldoende kan inrichten om te voldoen?

Iacobien geeft dat juist daarom een procesnorm zoals waar de NEN mee bezig is, zo interessant kan zijn. Raph: Het gaat vooral om de vraag "Are you in control?" Daar moet op worden gestuurd.

Jake Abma geeft aan wat rechtzaken in de Verenigde Staten te hebben bestudeerd. Hij geeft aan dat er geen enkele zaak is geweest, op basis van specifieke Section 508-criteria, maar er altijd wordt gekeken naar wat de organisatie doet om toegankelijk te zijn.

Wilco Fiers stelt voor om MijnOverheid.nl eerst in overleg te laten gaan met Drempelvrij.nl, omdat de manier waarop het huidige logo wordt gevoerd niet okay is. Daarnaast noemt Wilco de vergelijking met de VS heel belangrijk: op moment dat er wetgeving komt, worden wij als experts ook verantwoordelijk gesteld. In zijn werk bij Deque krijgt hij dan ook regelmatig de vraag: "Durf jij dit te zeggen voor de rechter?".

Raph zegt dat wanneer je als opdrachtgever een goed contract hebt met je opdrachtnemer, je die opdrachtnemer ook verantwoordelijk kunt stellen.

Jules Ernst stelt dat er in het geval van MijnOverheid.nl dus eigenlijk een oranje logo had moeten worden gevoerd, want dat is voor een deelonderzoek.

Jake benadrukt dat zelfs als het onderzoek en het bijbehorende waarmerk gewoon klopt, het nog zo kan zijn dat er andere issues worden gevonden. Hij benadrukt dat het nooit zo is dat de website 100% voldoet, ook niet als je een waarmerk voert.

Bram wil in navolging van Wilco benadrukken dat de Oogvereniging dit niet op één klacht zal hebben gebaseerd.

Alexander vraagt zich af wat dan wel voldoende is, waarop Bram antwoordt dat men zou moeten beginnen met het testen van de hele website. Raph geeft aan dat zoiets ook niet voldoende is, omdat het gaat om beheermaatregelen. Iacobien geeft aan niet te begrijpen dat organisaties formulieren of RIS uitsluiten van toetsing. Ze benadrukt dat een 'groen mannetje' niet afdoende is, en dat dit signaal ook moet worden gedeeld met de buitenwereld. Ze is niet tegen toetsingen, maar vindt het niet afdoende, ook omdat er verder geen verdere verklaring is van scope of uitsluitingen.

Wilco Fiers en Jeroen Hulscher geven aan het er niet mee eens te zijn dat een groen mannetje niet afdoende zou zijn. Wilco Fiers geeft aan dat het eerder een legitieme vraag is of hier een correct Waarmerk Drempelvrij is uitgegeven en suggereert dat Drempelvrij dit goed moet onderzoeken.

Bram vindt het flauw deze case te gebruiken, omdat op alle niveaus fouten zijn gemaakt in deze situatie.

Alexander Fase wil het onderwerp afronden en vraagt zich hardop af: wat kun je een organisatie adviseren?

Bram zegt: 'Het beleid van BZK uitvoeren.'

Jeroen Hulscher vindt de optie om dingen uit te sluiten een verkeerd signaal, en noemt de keuze van MijnOverheid om onderdelen uit te sluiten dan ook niet zozeer een fout van MijnOverheid maar ook van degene die de optie van uitsluiten biedt.

Mariepauline vraagt naar aanleiding hiervan of er dus niet gewoon een verkeerd logo is geplaatst. Iacobien bevestigt dit en geeft aan dat een oranje waarmerk geldt voor een deelonderzoek, conform de informatie op Drempelvrij.nl.

Jules Ernst vindt dat er dus eigenlijk vanuit de beheerorganisaties beter moet worden gestuurd op juist gebruik van het waarmerk.

Alexander Fase sluit het onderwerp af.

Wilco Fiers: IAAP gaat per 1 april certificaten van Accessibility Professionals uitgeven. Hier is een examen aan gekoppeld. Op basis hiervan wordt de vraag gesteld wie lid zijn van IAAP: Wilco, Gerrit en Iacobien geven aan lid te zijn.

Jules Ernst: Geen opmerkingen

Jake Abma: Geen opmerkingen

Rondvraag

Frank Schaap: Als een website die ik wil bezoeken niet werkt met de Lynx browser. En de organisatie dan zegt: gebruik maar een andere browser. Is dat okay conform WCAG? Zijn hier eisen aan?

Iacobien geeft aan dat het gaat om gangbare useragents, en Lynx dat niet is. Wilco geeft aan dat de eis voor een gangbare useragent alleen voor Webrichtlijnen geldt, en niet voor WCAG. Hij benadrukt dat jij als eigenaar van een website de policy bepaalt, en suggereert dat het wellicht in de toegankelijkheidsverklaring zou kunnen worden opgenomen.

Jake Abma: Dit is mijn eerste WEG-vergadering, en ik probeer alles goed te volgen. Wat ik echter wel een beetje mis: hele duidelijke en inhoudelijke vraagstukken waarop we duidelijke antwoorden formuleren.

Alexander Fase reageert dat eind vorig jaar eigenlijk pas is gestart met het beantwoorden van vragen uit de markt, en er op dit moment geen vragen zijn. De verwachting is dat dit in volgende sessies weer zal toenemen, mede door de verandering van richtlijnen naar wetgeving.

Jake vraagt hoe mensen vragen kunnen indienen. Alexander reageert met de mededeling dat er binnenkort een nieuwe website is, met de website van de WEG daarin opgenomen. Er komt dan ook meer aandacht voor de WEG.

Er zijn geen verdere vragen in de rondvraag. Voorzitter sluit de vergadering.